

Aprenentatge i desenvolupament I

2014/2015

Codi: 102085

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500798 Educació primària	FB	2	1

Professor de contacte

Nom: Ibis Marlene Álvarez Valdivia

Correu electrònic: IbisMarlene.Alvarez@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: Sí

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Crista Weise

Montse González Parera

Prerequisits

L'assignatura Aprenentatge i Desenvolupament I, en tant que assignatura bàsica, no té prerequisits especials d'entrada. Però les competències i l'opció metodològica que és pren sí que requereixen una actitud activa de l'estudiant, que es concreta en l'assistència i participació en les activitats que es realitzen a l'aula, predisposició a canvis conceptuals, treball de lectura prèvia de les lectures bàsiques i complementàries i el treball col·laboratiu amb els companys del petit grup.

Objectius

L'assignatura Aprenentatge i Desenvolupament (I) forma part de la matèria *Formació Bàsica: Aprenentatge i desenvolupament de la personalitat* (Ordre Ministerial ECI/3857/2007).

Es tracta d'una formació bàsica, de caràcter obligatori, relacionada amb les matèries bàsiques de l'àrea del coneixement de Ciències Socials i Jurídiques: Educació i Psicologia. En el seu conjunt, la matèria té 18 crèdits ECTS, que es distribueixen en tres assignatures de caràcter obligatori, de 6, 4 i 5 crèdits respectivament: Aprenentatge i Desenvolupament I; Aprenentatge i Desenvolupament II i Diferències i Inclusió. Cada assignatura té una durada semestral i se situen als cursos segon, tercer i quart, respectivament.

Aprenentatge i Desenvolupament (I) és una assignatura bàsica de 6 crèdits dins del Pla d'estudis de Graduat en Educació Primària. Aquesta assignatura s'orienta a la professionalització creixent de l'estudiant de Magisteri, conjuntament amb la resta d'assignatures del pla d'estudis, molt especialment les de Pedagogia, Sociologia i Didàctiques específiques. En concret, té l'objectiu d'ajudar a construir criteris per a l'anàlisi i comprensió de les pràctiques educatives escolars i desenvolupar habilitats per al disseny i la pràctica de l'ensenyament.

Competències

- Analitzar i reconèixer les pròpies competències socioemocionals (en termes de fortaleces, potencialitats i debilitats), per desenvolupar aquelles que siguin necessàries en el desenvolupament professional.
- Comprendre els processos d'aprenentatge relatius al període 6-12 al context familiar, social i escolar.
- Conèixer les característiques d'aquests estudiants, així com les característiques dels seus contextos motivacionals i socials.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació amb els estudiants i les seves famílies, atenent les necessitats pròpies dels estudiants. Assumir que l'exercici de la funció docent ha d'anar perfeccionant-se i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que tinguin en compte la igualtat de gènere, la equitat i el respecte cap als drets humans que conformen els valors de la formació ciutadana.
- Dominar els coneixements necessaris per a comprendre el desenvolupament de la personalitat d'aquests estudiants i identificar disfuncions.
- Fomentar la convivència a l'aula i fora d'ella, resoldre problemes de disciplina i contribuir a la resolució pacífica de conflictes.
- Participar i implicar-se en els actes, reunions i esdeveniments de la institució a la qual es pertany.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.

Resultats d'aprenentatge

1. Comprendre les bases fonamentals de la perspectiva sociocultural i contextual del desenvolupament.
2. Conèixer el desenvolupament de la personalitat de l'alumnat de primària, a partir de la formació de la identitat i de les diferències individuals.
3. Conèixer els processos de desenvolupament de les normes i dels valors, així com del raonament moral. Entendre el conflicte com una oportunitat d'aprenentatge.
4. Desenvolupar actituds favorables vers la intervenció per al desenvolupament de totes les persones siguin quines siguin les seves característiques personals; vers la interacció amb els familiars, la cooperació en equips professionals i institucions socioeducatives.
5. Dominar les competències comunicatives verbals i no verbals i les habilitats socials que permeten optimitzar el clima relacional d'aula i potenciar la funció docent i tutorial.
6. Identificar els elements bàsics del desenvolupament cognitiu (atenció, memòria) en l'estadi evolutiu de l'alumnat de primària, com a característiques generals d'aquests estudiants.
7. Identificar les diferents concepcions sobre el desenvolupament, i les seves implicacions sobre les pràctiques d'ensenyament.
8. Integrar el desenvolupament cognitiu i socioemocional en una visió personal sobre l'alumne que permeti l'exercici de l'acció tutorial.
9. Participació activa i constructiva a l'aula, tant en els activitats dirigides com en els de treball autònom.
10. Prendre consciència de la importància de les interaccions entre iguals en el desenvolupament de l'empatia, les relacions socials i l'estatus dins del grup.
11. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i als estils personals, tant individuals com de petit grup.
12. Reconèixer la influència del desenvolupament de la identitat, especialment el gènere, i del raonament moral en el desenvolupament dels valors i les normes de l'aula i l'escola.
13. Identificar els elements bàsics del desenvolupament afectiu, social i moral (normes i valors, autoconcepte i autoestima i identitat i gènere), com a característiques generals dels estudiants de primària.

Continguts

Continguts de l'assignatura

1. Bases biològiques, socials i culturals dels processos de desenvolupament

1.1. Les concepcions sobre el desenvolupament i la seva influència en l'orientació de l'acció educativa i en el plantejament de l'ensenyança. Diferents perspectives teòriques.

1.2. La perspectiva sociocultural i contextual del desenvolupament. Paper de l'educació i de l'escolarització en el desenvolupament.

2. El desenvolupament emocional i social en l'edat escolar

2.1. Regulació de les emocions i evolució del comportament social.

2.2. Construcció de la identitat personal i de gènere.

2.3. Les interaccions entre iguals. Amistats i grups.

3. El desenvolupament psicomotor

3.1. Desenvolupament, coordinació i regulació del moviment en l'edat escolar.

3.2. Construcció de l'esquema corporal i evolució del gest gràfic.

4. El desenvolupament cognitiu i lingüístic

4.1. Desenvolupament del pensament: formació de conceptes i resolució de problemes.

4.2. Desenvolupament del llenguatge i alfabetitzacions múltiples.

Metodologia

Activitat	Metodologia
Presencial en gran grup	Exposicions per part del professorat dels continguts i qüestions bàsiques del temari. Es realitza amb tot el grup classe i permet l'exposició dels principals continguts a través d'una participació oberta i activa per part dels estudiants.
Seminaris	Espais de treball en grup reduïts (grups de Seminari) supervisat pel professorat. Activitats adreçades a aprofundir en els continguts i temàtiques treballades en el gran grup a través d'activitats diverses (discussió de lectures, resolució de casos, entre d'altres).

Activitats formatives

Treball autònom	Lectures de textos, preparació i anàlisi de casos, activitats complementàries i tutories lliures: individuals i de grup.		
Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Treball supervisat	Treballs individuals i de grup. Tutories obligatòries relacionades amb la realització de la minirecerca (treball en grups).		
Presencial en gran grup	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13
Seminaris	15	0,6	1, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11
Tipus: Supervisades			
Avaluació	8	0,32	
Treball supervisat	18	0,72	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

Tipus: Autònomes				
Treball autònom	75	3	1, 3, 7, 8, 10, 12	

Avaluació

L'avaluació es considera l'eina per recollir tant el procés com el resultat de l'aprenentatge. Es promourà periòdicament la reflexió sobre la marxa de la matèria per tal de fer els ajustos que s'escaiguin. Pendent dels ajustaments que hi faci cada professor en relació al grup concret, es tendirà a avaluar:

Assistència i participació activa en les activitats docents (condició necessària)

- L'estudiant ha d'assistir un mínim del 80% de les classes (tant presencials com seminaris), en cas contrari es considerarà no presentat. Si el motiu d'absència és justificat, caldrà portar el justificant corresponent a la següent classe. Els justificants que algunes vegades es presenten en cas d'absència serveixen únicament per explicar l'absència, en cap cas són un eximent de la presencialitat.
- Es considera participació activa l'adequada preparació i el lliurament, en el format i termini previst, de les activitats de preparació prèvies als Seminaris (apunts i síntesis de lectures, etc.). Així mateix es valorarà la realització de preguntes, de dubtes i de les aportacions argumentades en les diferents activitats docents (conferències i seminaris).

L'assistència i la participació són, per tant, condicions necessàries per al lliurament de les **tres activitats d'avaluació**:

1. Elaboració d'un Manual (a modo de llibre de text didàctic)

Treball reflexiu individual, al voltant del contingut de l'assignatura (30% de la nota final):

- Aquest treball es concreta en l'elaboració d'un Manual escolar. Aquest producte d'aprenentatge ha d'oferir una idea de conjunt (no reproductiva) dels temes que integren el programa de l'assignatura i molt especialment de la seva utilitat per a la pràctica professional dels mestres de Primària.
- El Manual es realitzarà de manera sistemàtica, al llarg del curs i ha de permetre comprovar en quina mesura s'han aconseguit els objectius següents:
 - a) Identificar diferents concepcions sobre el desenvolupament i les seves implicacions en les pràctiques educatives.
 - b) Comprendre les base fonamentals de la perspectiva sociocultural i contextual del desenvolupament humà.
 - c) Identificar els elements bàsics del desenvolupament afectiu, social, psicomotriu i cognitiu que distingeixen els escolars, a través de l'estudi d'un cas real o fictici.
- Es realitzaran dos lliuraments parcials, el primer en acabar el tema 2 i l'últim una setmana abans de la realització de l'examen final. Cada lliurament es qualificarà de manera independent. La nota final serà la mitjana de totes dues qualificacions, a partir de un quatre com a mínim en cadascuna d'elles. En cas contrari no es farà la mitjana i es considerarà el treball suspès.

2. Mini-recerca

Treball cooperatiu en petit grup (40% de la nota final).

- Aquest treball es realitzarà en petits grups (aprox. 5 estudiants) i consisteix en el desenvolupament i presentació de una "Mini recerca".

- Per la seva relativa complexitat i novetat com experiència d'aprenentatge cooperatiu, es facilitarà una guia detallada, així com suport sistemàtic, ajustat a les necessitats individuals i dels grups.
- La Mini recerca es desenvolupa en dues etapes. La primera etapa és basa en la revisió crítica d'un article de recerca sobre Psicologia del Desenvolupament en l'edat escolar, a triar dintre d'un conjunt de referències que recomanarà la professora. En la segona etapa el grup d'estudiants ha d'elaborar una investigació a petita escala (Mini recerca), prenent com a referència el contingut de l'article revisat en la primera etapa.
- Aquesta experiència d'aprenentatge ha de permetre estudiar en profunditat problemàtiques relatives al desenvolupament de la personalitat dels alumnes a l'escola, amb la finalitat de projectar la intervenció educativa per afavorir el desenvolupament dels processos psicològics i promoure l'ajustament dels comportaments dels escolars.

3. Examen final

Prova final escrita i individual (30% de la nota final).

- Aquesta prova consisteix en preguntes curtes de caire conceptual i aplicat, que impliquen connexió de continguts i que s'hauran de respondre en el moment que es convoqui la prova. Durant la realització de l'examen no es permetrà la consulta de cap tipus d'apunts.

Observacions importants:

a) Cadascuna de les tres activitats constarà amb criteris particulars d'avaluació que s'especificaran prèvia a la seva realització. Pel que fa al Manual i a la Mini recerca es faran servir Rúbriques.

b) Per poder valorar l'evolució de l'aprenentatge dels estudiants i d'acord amb la Normativa de Drets i Deures de la Universitat, cal que les seves activitats siguin versions originals elaborades per ells mateixos (NO PLAGIS) que demostrin la comprensió i reflexió realitzada respecte als continguts de la matèria. La còpia o plagi, tant en el cas de treballs com en el cas dels exàmens, constitueixen un delictes que pot representar suspendre l'assignatura.

- Es considerarà que un treball, activitat o examen està "*copiat*" quan reproduceix tot o una part del treball d'un/a altre/a company/a.
- Es considerarà que un treball o activitat està "*plagiat*" quan es presenta com a propi una part d'un text d'un autor sense citar les fonts, independentment que les fonts originàries siguin en paper o en format digital. (més informació sobre plagi a http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html)

c) Els terminis de lliurament de les activitats d'avaluació continuada s'han de respectar escrupolosament. Els resultats de cadascuna de les avaluacions s'hauran de publicar al campus en el termini màxim de 15 dies després de la seva realització, i s'haurà d'oferir una data de revisió dintre dels 10 dies següents a la seva publicació. Un cop lliurades les qualificacions de cadascuna de les activitats de l'avaluació continuada, es proporcionarà una valoració global que serveixi com a orientació i com a devolució del treball realitzat. A partir d'aquesta informació l'estudiant podrà dur a terme un exercici d'autoavaluació fent una comparativa entre la seva activitat i les pautes ofertes al document de valoració. Aquest exercici d'autoavaluació facilita la competència sobre el propi procés d'aprenentatge. A més, l'estudiant podrà fer la revisió de la nota en les hores que el professorat té destinades a tutories.

d) El lliurament de les tres activitats d'avaluació (el Manual, la presentació oral i l'informe per escrit de la Mini recerca, i la Prova final escrita i individual) es consideren condicions necessàries per aprovar l'assignatura.

e) A més, per aprovar l'assignatura s'hauran de superar totes les activitats d'avaluació. El còmput de les tres puntuacions s'aplicarà a partir de 4. En el cas de suspendre alguna de les tres activitats d'avaluació amb una nota inferior a 4, l'alumnat suspendrà l'assignatura. En aquesta circumstància es valorarà el dret a recuperació que es considera com una oportunitat per pujar nota en alguna de les activitats suspeses. El/la professor/a haurà d'estudiar cada cas en funció de la participació en les activitats al llarg del semestre. La nota obtinguda en aquesta activitat d'avaluació extraordinària farà mitjana amb les dues activitats d'avaluació prèviament superades.

f) Podran optar a una Matrícula d'Honor (MH) aquells estudiants que hagin obtingut una avaluació excel·lent en totes les avaluacions i que hagin participat de manera activa i sistemàtica en les activitats docents. En el cas que hi hagi més estudiants en les citades condicions que MH disponibles (un 5% del total de persones matriculades en la assignatura), el/la professor/a decidirà a qui adjudicar aquesta qualificació en funció de la qualitat de les seves aportacions.

Tota aquesta informació i d'altra informació addicional es publicarà al inici del curs en el campus virtual de l'assignatura que farem servir com a eina de comunicació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa en les activitats docents	Condició necessària	0	0	4, 5, 7, 8, 9, 10
Elaboració d'un Manual (a modo de llibre de text didàctic)	30%	0	0	1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 11, 12, 13
Prova final escrita	30%	4	0,16	1, 2, 3, 6, 7, 8, 10, 12, 13
Treball de grup: Mini recerca amb seguiment	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13

Bibliografia

- Berk, L. (2012). *Development. Child Development*, 9/e. Sample Chapter.
- Della, B. i Chistoph, V. (2009). Neurociencia y docentes: crónica de un encuentro. *Cuadernos de Pedagogía*, 386, 92-96.
- García-Bacete, F., Sureda, I. i Monjas, Mª I. (2010). El rechazo entre iguales en la educación primaria: Una panorámica general. *Anales de Psicología*, 26 (1), 123-136. [Article en línia]. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://revistas.um.es/analesps/article/view/92121>.
- González del Hoyo, P. E., del Hoyo, M. i González, M. (2000) Reflexiones sobre la educación psicomotriz y su incidencia curricular en primaria. A. Le Boulch. *La educación psicomotriz en la escuela primaria* (3ª edición). Paidós Ibérica, S.A.
- Harris, P. L. (1992). *Los niños y las emociones*. Madrid: Alianza (Biblioteca Humanitats UAB)
- Harris, P. L. (2012). El niño como antropólogo [The child as anthropologist]. *Infancia y Aprendizaje*, 35 (3), 259-277
- Lázar, A. (2010). *Nuevas experiencias en educación psicomotriz..* Mira Editores. Segunda Edición.
- Newcomb, A. F.; Bukowski, W.M. i Pattee, L. (1993). Children's peer relations: A meta-analytic review of popular, rejected, neglected, controversial, and average sociometric status. *Psychological Bulletin*, 113(1), 99-128. doi: [10.1037/0033-2909.113.1.99](https://doi.org/10.1037/0033-2909.113.1.99)
- Perinat, A. (1998). *Psicología del desarrollo. Un enfoque sistémico*. Barcelona:EDIUOC.
- *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 62 (22,2) Año 2008, Número 62. Monográfico dedicado a la psicomotricidad. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://www.redalyc.org/toc.oa?id=274&numero=14780>
- Rodríguez Gómez, J. M. (2008). Los docentes ante las situaciones de violencia escolar. REIFOP, 11 (3), 37-42. [Article en línia]. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://www.aufop.com/> Consultat el 08/05/2013
- Rostan, C.; Sidera, F. & Esteban, M. (2007). Les emocions dels nens/es en edat escolar. FEP.net. Revista digital de la facultat d'educació i psicologia 4, 13-23.
- Solaz, J. J. i Sanjosé- López, V. (2008). Conocimientos y procesos cognitivos en la resolución de problemas de ciencias: consecuencias para la enseñanza. *Revista de Investigación en Educación*, 1. [Article en línia]. Disponible a <http://magisinvestigacioneducacion.javeriana.edu.co/numero-uno/PDFs/8-solaz.pdf> Consultat el 20 de juny de 2013.

- Soldevila, A., Filella, G., Ribes, R. i Agulló, M. J. (2007). Una propuesta de contenidos para desarrollar la conciencia y la regulación emocional en la Educación Primaria. *Cultura y Educación*, 19 (1), 47-59.
- Soldevila, A., Filella, G., Ribes, R. & Agulló, M. J. (2007). Una propuesta de contenidos para desarrollar la conciencia y la regulación emocional en la Educación Primaria. *Cultura y Educación*, 19 (1), 47-59.
- Tey Teijón, A. i Cifre-Mas, J. (2011). El profesorado ante el reto del aprendizaje ético y el desarrollo de las competencias sociales y ciudadanas. El modelo adoptado en el programa: Barcelona, Aula de Ciudadanía. *Revista Educación*, número extraordinario. 225-242. [Article en línia]. Consultat el 20 de juny de 2013 a http://www.revistaeducacion.educacion.es/re2011/re2011_11.pdf.
- Vielma, E. i Sala, M. L. (2000). Aportes de las teorías de Vygotsky, Piaget, Bandura y Bruner. Paralelismo en sus posiciones en relación con el desarrollo. *Educere*, 3 (9), 31-37. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://redalyc.uaemex.mx/redalyc/pdf/356/35630907.pdf>
- Vosniadou, E. (2013). Razonamiento basado en modelos y el aprendizaje de conceptos científicos contra intuitivos [Model based reasoning and the learning of counter-intuitive science concepts]. *Infancia y Aprendizaje*, 36 (1), 5-33 [Article en línia]. Disponible a <http://www.ingentaconnect.com/content/fias/iya/2013/00000036/00000001/art00001> Consultat el 20 de juny de 2013
- Vygotsky, L. (1978). Interaction between learning and development. In M. Cole, V. John-Steiner, S. Scribner, & E. Souberman (Eds.). *Mind and Society* (pp. 79-91). Cambridge, MA: Harvard University Press. Consultat el 20 de juny a <http://www.psy.cmu.edu/~sieglervygotsky78.pdf>
- Wells, G. (2004). El papel de la actividad en el desarrollo y la educación. *Infancia y Aprendizaje*, 27 (2), 165-187.
- Zayas, F. (1995). Ortografía y aprendizaje de la lengua escrita. *Revista Textos. Didáctica de la Lengua y de la Literatura*, 5. Monografía: "La lengua escrita en el aula" [Article en línia]. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://www.xtec.cat/~ilopez15/materials/expressioescrita/ortografiayaprendizajedelalenguagescrita.pdf>

Material audiovisual

- Entrevista a Francesco Tonucci visita l'Escola dels Encants. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://vimeo.com/53619122>
- Puncet, E. (2011). Prog. Redes No. 75. No me molestes mamá, estoy aprendiendo. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://www.rtve.es/alacarta/videos/redes/redes-molestes-mama-estoy-aprendiendo/953666/>
- Puncet, E. (2011). Programa Redes Redes 44. Antes y después de conocer el cerebro. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://www.rtve.es/alacarta/videos/redes/redes-antes-despues-conocer-cerebro/1031639/#aHR0cDovL3>
- TV3. Progma Què, Qui, Com: Aprender a escriure. Consultat el 20 de juny de 2013 a <http://blogs.tv3.cat/quequicom.php?itemid=44334>
- Web_Barcelona, Aula de Ciudadanía http://www.ub.edu/valors/bac/recursos_ACTIVITATS.html

Enllaços web:

- <http://www.xtec.cat>
- <http://www.edu365.cat/>
- <http://www.senderi.org/>
- <http://tip.psychology.org/>
- <http://www.xtec.es/eap/index.htm>
- <http://portal.unesco.org/education/>